

ห้องเรียนชิงช้าสวรรค์

สารชีวิตจากความทรงจำ

ผู้เขียน : ผศ.ดร.ประวิทย์ สิมมาตัน

ISBN 978-616-429-567-4

จำนวนหน้า 160 หน้า (บันทึกคดี) / ราคา 150 บาท

บทวิจารณ์โดย : รศ.ดร.สุทัศน์ วงศ์กระบกถาวร¹

คำนำ ของต้นเดือนสิงหาคม ฟ้ามุ่ยม้วน ฝอยฝนหล่นมาบางเบา ผมนั่งอ่านหนังสือเงียบ ๆ ที่ระเบียงหน้าบ้าน เป็นหนังสือที่เคยอ่านมาแล้วหลายปี ผมคิดว่าหนังสือเล่มนี้มีอะไรหลายอย่างที่น่ายินดี ทั้งมุมมองเรื่องราวในชีวิตผู้คน ที่ชวนให้น่ามาจินตนาการ สร้างสรรค์เรื่องราวรูปแบบเรื่องสั้นที่ตัวเองถนัดได้

“ห้องเรียนบนชิงช้าสวรรค์” คือหนังสือที่ผมกำลังกล่าวถึง ผู้เขียนคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ สิมมาตัน อาจารย์ นักวิชาการสายเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เขียนโปรยคำเต็มแนะนำหนังสือบนหน้าปกว่า “บันทึกการเรียนรู้ที่มีความสุข” ถ้อยคำดังกล่าว พอประมวลจาก “เรียนรู้” และ “ความสุข” หนังสือขนาดเหมาะมือเล่มนี้น่าจะจัดอยู่ในประเภท “สารบันเทิง”

ในความจุ 160 หน้าของหนังสือขนาด 16 หน้ายกพิเศษ ผู้เขียนแบ่งเนื้อหาออกเป็น 14 ประเด็น คือ ห้องเรียนบนชิงช้าสวรรค์ ความคิดและดินสอ ตะกร้าความคิด ระบบคิดแยก หนังสือมือสอง กระสอบเวลา สุขกับภาพ อาหารสามเวลา กระต๋อมนางเอก เพื่อนเก่าบ้านไกล กระเป๋าเดินทาง การเดินทางของคนแปลกหน้า เรื่องหมาหมา และเรื่องของเขา

ในคำนิยมที่เขียนโดยศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ คุณไพบรินทร์ ขาวงาม กวีซีไรต์ ปี 2538 กล่าวถึงหนังสือเล่มนี้เหมือนบอกเล่ากระซิบเรื่องราวว่า “..ผมอ่านพบศิลปะเรียงร้อยร้อยความ เห็นภาษาสื่อสารง่าย รับรู้ความช่างคิด ช่างสังเกต สัมผัสการเก็บรายละเอียดเหตุการณ์ร่วมสมัยกับความทรงจำในอดีตของผู้เขียนหลายเรื่องเหลื่อมซ้อนกันอยู่กับประสบการณ์ของผู้อ่าน...” และ “..บางเรื่องบางตอนอ่านแล้วอมยิ้ม เขาช่างคิดได้ละเอียดลึกซึ้ง น่ารัก ทั้งที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นคนอยู่กับเทคโนโลยีทันสมัย น่าจะท่วมท้นไปด้วยหลักวิชาการ กลับมีแง่มุมมองโลกและชีวิตที่ทำให้เราติดตาม..”

จากการอ่านหนังสือเล่มนี้แล้วสองรอบ ได้เห็นความละเอียด พิถีพิถันของผู้เขียนในการนำเสนอเนื้อหา แทบทุกประเด็นที่ตั้งขึ้นนั้น แสดงให้เห็นความเป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต และช่างเปรียบเทียบ

ในประเด็น “กระเป๋าเดินทาง” ผู้เขียนนำเสนอโดยใช้ฉากการขึ้นภูกระดึง คิดถึงภาพชีวิตของผู้คนหลากหลาย ซึ่งต่างแบกกระเป๋าสัมภาระไปยังจุดหมาย ลูกหาบก็ทำหน้าที่ของเขา นักท่องเที่ยวก็แบกสังขาร หรือสิ่งของส่วนหนึ่งไปเอง บางคนมาใหม่ บางคนมาอีก มาแต่ละครั้งก็พบความเปลี่ยนแปลงมาด้วย ซึ่งการเดินทางก็เหมือนกับการเคลื่อนของชิงช้าสวรรค์

¹ รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Associate Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

ที่ต่างเวลาให้หมุนไปพบฉากใหม่ ๆ และประสบการณ์ชีวิตที่อาจนำความเปลี่ยนแปลงมาให้แต่ละคน เช่นเดียวกับ “การเดินทางของคนแปลกหน้า” ซึ่งเล่าผ่านการโดยสารแท็กซี่ สะท้อนเรื่องราวของคนในยุคปัจจุบันที่เห็นแก่ตัว ความไว้น้ำใจเชื่อใจกันลดลงจนกลายเป็นหวาดระแวงในที่สุด

กล่าวกันว่า การหยิบฉวยเอาสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่คนทั่วไปมองข้าม นำมาขบคิด ขยายความ ใส่รายละเอียดและเชื่อมโยงเป็นเรื่องราว นั่นคือคุณสมบัติสำคัญอย่างหนึ่งของนักเขียน โดยทุกประเด็นหัวข้อของหนังสือเล่มนี้ก็มีลักษณะเช่นนั้น อย่างเช่น “กระสอบเวลา” ที่ผู้เขียนแสดงมุมมองเกี่ยวกับการแบ่งเวลาของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน หนึ่งวันมี 24 ชั่วโมงเหมือนกัน จะบริหารเวลาอย่างไรเพื่อจัดค่าคำว่า “ไม่มีเวลา” ออกไป หรือการพิจารณาเรื่องราวของ “หนังสือมือสอง” โดยจินตนาการผ่านร่องรอยของการใช้งาน เริ่มจากหนังสือเรียนที่รับช่วงมาจากพี่ ขยายมาจนถึงหนังสือมือสองที่เป็นของคนแปลกหน้าที่ไหนไม่รู้ ชวนคิดว่าเจ้าของคนก่อนคือใคร บางทีก็ทิ้งบางสิ่งบางอย่างเอาไว้ เช่นถ้อยคำ กระดาษ ตัวรถเมล์บันทึกสั้น ๆ สิ่งเหล่านี้กระตุ้นให้เกิดจินตนาการไม่รู้จบ แม้แต่ “เรื่องหมาหมา” ผู้เขียนบอกเล่ามุมมองอันน่ารักของ “ฝูงหมา” ที่ทำงานเป็นทีม ด้วยการร่วมมือกันขโมยไก่ย่างของแม่ค้า แสดงให้เห็นความเข้าใจชีวิตและการเอาตัวรอดของหมา แบบเสียดลีเล็ก ๆ ทำนอง งานนี้หมาฉลาดกว่าคน

“สุขกับภาพ” แสดงให้เห็นถึงการเล่นกับถ้อยคำ ปกติเราจะได้ยินได้ใช้คำว่า “สุขภาพ” แต่ประเด็นนี้ ผู้เขียนซึ่งเชี่ยวชาญด้านการ “ถ่ายภาพ” ได้มองการถ่ายภาพว่าเป็นความสุข การจัดมุมกล้อง การเฝ้ารอดด้วยความใจเย็น เป็นศิลปะการใช้ชีวิตอย่างหนึ่ง นอกจากการถ่ายภาพจะถือเป็นวิชาชีพที่ทำรายได้ดีแล้ว ภาพแต่ละภาพยังชวนย้อนเรื่องราวต่าง ๆ ไว้มากมาย น่าค้นคว้า ติดตาม หรือจินตนาการ เรื่อง “กระต๋อมนางเอก” ก็ชักชวนผู้อ่านย้อนสู่วัยเยาว์ที่มี ‘หนังกลางแปลง’ เดินเรื่องโยงโยมาถึงภาพปัจจุบัน ณ สถานที่เดิม ๆ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยกาลเวลาเป็นสิ่งที่ควรทำความเข้าใจ

“ตะกร้าความคิด” บอกเล่าถึงบรรยากาศบนรถโดยสารในป้ายคล้อยของวันหนึ่งที่นักเรียนบนเรือครูให้ทำโครงงานสานตะกร้าว่าจู้จู้จุกจิก ไร้ประโยชน์ ซึ่งผู้เขียนได้เสนอความคิดผ่านเหตุการณ์นี้ว่า “เด็กน้อยเอ๋ย..พวกเจ้าไม่อาจเข้าใจเหตุผลตะกร้างานฝีมือที่เจ้าสาน เจ้าคิด เจ้าทำ นั่นคือการฝึกหัดการสังเกต การคิด ฝึกทักษะ ฝึกความอดทนจากสิ่งที่เจ้าต้องเสาะหา อดทนต่อความผิดหวัง การข่มความรู้สึก การวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาจากกระบวนการเรียนที่หลากหลาย..” (หน้า 37) ซึ่งเรื่องดังกล่าวจะนำไปสู่อนาคตของแต่ละคนเมื่อเข้า “ระบบคัดแยก” ที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยความเข้าใจ ตามแบบฉบับของคนเป็น ‘ครู’ มีการเปรียบเทียบไว้อย่างคมคายว่า ‘ต้นหมากด้านหลังอาคารเรียน บางลูกสีเขียว บางลูกเริ่มอมเหลือง บางลูกสีแสด ไม่มีคนเคี้ยวหมาก หมากจึงร่วมเต็มโคนต้น มันเกิดขึ้นมาบนทลายเดียวกัน แต่ทำไม ‘สุก’ ไม่พร้อมกัน เหมือนพวกเราเกิดพร้อมกันปีเดียวกันหรือไล่เลี่ยกันแต่ ‘สุก’ ไม่พร้อมกัน” (หน้า 44)

พัฒนาการทางด้านความคิดและจินตนาการ ได้รับการหล่อหลอม ตกแต่ง เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม ครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน สังคม จากการมองชิงช้าสวรรค์คือ ‘ฝักมะขามเทศยักษ์ที่หมุนได้’ ของเด็ก มาเป็น ‘นาฬิกายักษ์ที่บอกว่า เวลาล่วงเลยมามากแล้ว’ นั่นคือสาระที่เตือนสติเราให้ ‘ใช้ชีวิตอย่างมีสติและเข้าใจ’ ดูแลทั้งหัวใจตนเองและผู้อื่น

ที่สำคัญ.....สรรพสิ่งล้วนเป็นอนิจจัง ชีวิตคนเรามีทุกขมีสุข มีขึ้นมีลง เกิดแล้วก็ต้องตาย แดกดับสลายไปตามกาลเวลา เหมือนดังที่ผู้เขียนอุปมาเป็นปรัชญาสัจธรรมว่า “ไม่มีใครอยู่บนชิงช้าสวรรค์ได้ตลอดไป” นั่นแล.

เอกสารอ้างอิง

ประวิทย์ สิมมาทัน. (2560). *ห้องเรียนบนชิงช้าสวรรค์*. พิมพ์ดี.